

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Jerzy

Nazwisko: Szelmeczka

Miejsce urodzenia: Janowiec (Wielkopolski)

Data urodzenia: 29-06-1919

Imię ojca: Jan

Imię matki: Władysława

Znany/a też jako: Jerzy Felicjan Szelmeczka

urodzony/a 29- 06-1919

Imiona rodziców: Jan Władysława

Dodatkowe informacje: W części zapisów kartotecznych i dokumentów wpisano tylko jedno imię: Jerzy, w aktach paszportowych i w zapisach dot. TEOK widnieje: Jerzy Felicjan; występują także rozbieżności w nazwie miejsca urodzenia - wpisywano też: Janowice, Janów.

Uzupełnienia/sprostowania:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów

Stan zachowania

Uwagi

Akta Sprawy Obiektowej, prowadzonej przez Wydział III WUdsBP/ Wydział III KW MO Lublin w latach 1955-1968, w ramach której gromadzono materiały dotyczące „uczelni państwowych w Lublinie”, tj. UMCS oraz Wyższej Szkoły Rolniczej i Akademii Medycznej (nazewnictwo ówczesne), a w szczególności ich kadry naukowej. Znajduje się tu m.in. notatka sporządzona w dniu 05.10.1961 przez funkcjonariusza Wydziału III KW MO Lublin, dotycząca Jerzego Szelmeczki, opracowana na podstawie jego „teczki studenta UMCS”. Odnotowano tu: „O. Jerzy Felicjan Szelmeczka – jezuita, w listopadzie 1956 r. przyjęty został na studia eksternistyczne na Wydz. Mat. Fiz. Chem. [Matematyczno-Fizyczno-Chemiczny] UMCS w Lublinie. Następnie, po decyzji władz zakonnych, które przeniosły go do Poznania, uzyskał przeniesienie na Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu (18 X 1957 r.). Ostatnio, o. Szelmeczka został powołany na stanowisko duszpasterza akademickiego KUL w Lublinie”. Pod treścią notatki umieszczono fotografię J. Szelmeczki. Do akt włączono też egzemplarz „Uzupełnienia planu do sprawy operacyjnej obserwacji Nr 306” z 1962 roku (brak daty dziennej i miesięcznej), opracowany w Wydziale III. Przedstawiono w nim zaktualizowane „przedsięwzięcia”, jakie miały zostać podjęte wobec Duszpasterstwa Akademickiego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Wśród nich, w punkcie 12 wpisano: „wykorzystując własną agenturę oraz t.w. >Konrad< (...) przygotować materiały stanowiące podstawę do rozmowy z O. Szelmeczką”. Na wykonanie tych czynności wyznaczono termin do 20.05.1962.

Akta o sygn. IPN Lu 08/314, t. 1 (O-388).

Akta Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. „Ciuchy” (nr rej. 2073), zarejestrowanej 27.09.1962 i prowadzonej przez Wydział IV KW MO Lublin do 27.02.1969 w odniesieniu do duszpasterzy akademickich oraz członków Duszpasterstwa Akademickiego KUL. Rozpracowanie stanowiło kontynuację prowadzonej wcześniej Sprawy Agenturalnej na Osobę (nr rej. 40) oraz Sprawy Operacyjnej Obserwacji krypt. „Ciuchy” (nr rej. 306), którymi Wydział III, a później Wydział IV KW MO Lublin obejmowały duszpasterzy tego ośrodka. Według wniosku o przekwalifikowanie SOO „Ciuchy” nr 306 na SOR, skierowanego 18.04.1962 do Naczelnika Wydziału III, Jerzy Szelmeczka, wraz z drugim ówczesnym duszpasterzem akademickim, zostali włączeni do sprawy „Ciuchy” jako jej „figuranci” (nie ustalono ich numerów rejestracyjnych). Jednocześnie uznano za celowe „podwyższenie rangi sprawy”, gdyż „aktywność fig[urantów]. wzrasta”, a „praca ich, chociaż w węższym gronie, ma na celu ukształtowanie pewnej opozycji do ustroju PRL wśród studentów”. Służba Bezpieczeństwa zaplanowała i sukcesywnie wdrażała wobec DA szeroko zakrojone działania, w tym kontrolę pracy i życia osobistego duszpasterzy, m.in. przez sieć agentury, dokumentowanie (m.in. nagrywanie „minifonem”) ich wystąpień, perlustrację korespondencji, obserwację, podsłuch. Zamierzenia SB obejmowały też ich dyskredytowanie w środowisku akademickim, sankcje administracyjne i inne formy represji (np. wobec J. Szelmeczki rozważano utrudnianie mu doktoryzowania się). Prześledzono też ich biografie i opracowywano „charakterystyki”. W odniesieniu do J. Szelmeczki ustalono i odnotowano m.in., że studiował początkowo na lubelskim UMCS, następnie na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie ukończył studia matematyczne, a w 1961 roku „przybył na KUL do Lublina”. Oceniono, że „na terenie Poznania aktywniejszej działalności nie przejawiał, jednak dał się poznać jako zdecydowany przeciwnik władzy ludowej i komunizmu”. Z kolei za jego główne zadanie duszpasterskie w Lublinie uznano „organizowanie życia religijnego w państwowych ośrodkach akademickich”. W kolejnych okresach aktualizowano dane na temat DA i podejmowano dalsze przedsięwzięcia, np. w planie z 27.05.1964 zreferowano funkcjonowanie Duszpasterstwa, „formy i metody działalności duszpasterzy KUL”, „stan rozeznania aktywu duszpasterstwa” oraz przedstawiono kolejne „charakterystyki duszpasterzy”. Odnośnie J. Szelmeczki podano m.in., że prezentuje „dotychczasową postawę w działalności”, „w stosunku do młodzieży jest elastyczny, rozumie jej potrzeby”, potrafi wywołać „zaangażowanie intelektualne”, „refleksje”, utrzymuje też „ożywione kontakty z naukowcami z KUL i uczelni państwowych” (m.in. plany przedsięwzięć operacyjnych z 29.11.1961, 18.04.1962, 15.01.1963, 27.05.1964, 15.11.1967). Szereg danych odnośnie DA, w tym o. Jerzego Szelmeczki, dostarczyli SB tajni współpracownicy, którzy otrzymywali też „zestawy długofalowych zadań”. W aktach znajdują się maszynopisy z lat 1962-1966, sporządzone na podstawie doniesień m.in. TW ps. „Piotr”, „X-44”, „Krystyna”, „Andrzej”, „Antoni”, „Grzegorz”, „Jacek”, „Tadeusz”, źródła „Drozd”, w których wymieniono o. Szelmeczkę. Z dokumentów wynika, że w roku akad. 1964/65 J. Szelmeczka poświęcił się pracy naukowej, został wykładowcą KUL, co z czasem skutkowało ograniczeniem jego działalności jako duszpasterza akademickiego. Materiały SOR „Ciuchy” złożono w archiwum Wydziału „C” KW MO Lublin 06.03.1969 pod sygn. 1663/II.

Akta o sygn. IPN Lu 010/35 (1663/II), zapisy kartoteczno-ewidencyjne.

Materiały operacyjne Wydziału III KW MO Lublin z lat 1958-1970, zawierające dokumentację Sprawy Ewidencyjno-Obserwacyjnej/ Sprawy Operacyjnej Obserwacji krypt. „Fanatycy” (nr rej. 6, nr rej. 1918) z lat 1958-1962, którą objęto dwóch „figurantów”, Sprawy Operacyjnej Obserwacji krypt. „Fanatyki” (nr rej. 1500) z lat 1662-1963, prowadzonej formalnie od 19.09.1962 wobec jednego z nich, z uwagi na jego „reakcyjno-klerikalną postawę” oraz późniejsze dokumenty, dotyczące jego zarejestrowania pod tym samym numerem do Teczki podręcznej krypt. „Bakalarze” (nr rej. 2605). W aktach znajduje się notatka operacyjna sporządzona 08.05.1962 przez funkcjonariusza Wydziału III KW MO Lublin, odnosząca się do „rozmowy” z tymże „figurantem”. Przywołano w niej m.in. jego opinie na temat „nowego duszpasterza akademickiego” Jerzego Szelmeczki.

Akta o sygn. IPN Lu 010/737 (2460/II, poprzednia sygn. E-40539).

Akta Sprawy Obiektowej krypt. „Ciemnogród” (nr rej. 2005 – dotyczy rejestracji 27.09.1962, według nowo wprowadzonych zasad, brak informacji o pierwotnym numerze rej.), prowadzonej w odniesieniu do Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, określanego w początkowym okresie jako „obiekt >Olimp<”, obejmującej dokumentację Wydziału V WUBP/WUdsBP Lublin/ Wydziału III/ Wydziału IV KWMO Lublin z lat 1945-1965. Natrafiono tu na dwie wzmianki dotyczące Jerzego Szelmeczki, wynikające z jego działalności w Duszpasterstwie Akademickim na KUL. W „Informacji dot. pielgrzymki studentów KUL-u do Częstochowy w dn. 12-13 i 15-18 maja 1962 r.”, sporządzonej w KW MO Lublin i datowanej na 29.05.1962, wspomniano go jako jednego z dwóch duchownych, pod których „kierownictwem” dnia 13.05 studencka grupa pielgrzymkowa wracała pociągiem do Lublina. Natomiast w maszynopisie z nagłówkiem „K.U.L”, opatrzonym datą 20.11.1962 i odręczną adnotacją „Materiał do informacji o pracy Służby Bezpieczeństwa na Egzekutywę KW PZPR”, odnotowano, iż do pomocy jezuitcie delegowanemu do opieki nad Duszpasterstwem Akademickim „przydzielony został o. Szelmeczka, również jezuita”.

Akta o sygn. IPN Lu 08/267, t. 8 (O-304).

Teczka podręczna krypt. „Mątwy” (nr rej. 2405), prowadzona przez Wydział III KW MO Lublin w latach 1962-1965. Gromadzono w niej materiały dotyczące kontroli operacyjnej osób, głównie studentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, związanych z Duszpasterstwem Akademickim Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Włączono tu również dokumentację Sprawy Operacyjnej Obserwacji krypt. „Duszpasterstwo” (nr rej. 1506), prowadzonej w latach 1961/1962-1963 przez Wydział III KW MO Lublin wobec trzech studentek UMCS zaangażowanych w działalność DA i uczestniczących w wykładach Instytutu Wyższej Kultury Religijnej na KUL. Znajdują się tu także wzmianki na temat Jerzego Szelmeczki. Został on wspomniany jako jeden z jezuitów „kierujących” DA KUL, duszpasterz prowadzący spotkania i pełniący dyżury w siedzibie DA przy kościele akademickim KUL (oświadczenie osoby związanej z DA z 1962 roku, informacja dot. ujemnego oddziaływania kleru na młodzież studencką Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie z 30.12.1964, przekazana przez KW MO Lublin do KW PZPR w Lublinie, pismo Zastępcy Naczelnika Wydziału III KW MO Lublin do Zastępcy Komendanta Powiatowego MO Kraśnik ds. SB z 06.04.1965).

Akta o sygn. IPN Lu 09/478, t. 1 (1200/II, poprzednia sygn. E-41414).

W dniu 08.01.1964, pod nr 29359, w Biurze „C” MSW została zarejestrowana Teczka Ewidencji Operacyjnej Księdza (TEOK), dotycząca Jerzego Felicjana Szelmeczki. Jednostką rejestrującą był Wydział IV KW MO Lublin. Według zapisów w Kartotece księży katolickich, jezuita J. F. Szelmeczka otrzymał święcenia kapłańskie w 1953 roku (taka data w dokumencie, prawdopodobnie błędna i winno być: 1952), przebywał w zakonie w Poznaniu, potem prawdopodobnie w Czechowicach, zaś w 1961 roku skierowano go do Lublina, gdzie powierzono mu „obowiązki drugiego duszpasterza akademickiego”. W punkcie „Wystąpienia pozytywne, negatywne”, z datą 14[?].12.1963 odniesiono się ogólnie do jego nieprzychylnych wypowiedzi odnośnie ustroju PRL. Na karcie odnotowano również, że ukończył Wydział Mat.-Fiz.-Chem. na UAM w Poznaniu, w 1971 uzyskał stopień doktora matematyki, rozpoczął pracę jako „starszy wykładowca na Wydz. Filozofii KUL”. Podawano także informacje o jego wyjazdach za granicę. Pod datą 18.01.1985 umieszczono zapis: „TEOK znajduje się w Wydz. IV WUSW Poznań. Ks. zak. Jezuitów – w domu zak. w Poznaniu”. Losów materiałów TEOK-29359 nie ustalono.

Materiałów TEOK-29359 brak. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych.

Informacje Wydziału IV KW MO Lublin za lata 1973-1977, zgromadzone przez Wydział „C” KW MO Lublin. Znajduje się tu m.in. „Informacja dot. zakonu Jezuitów w Lublinie” z dnia 29.12.1977 (zarejestrowana w Wydziale „C” pod nr 22527), skierowana do Naczelnika Wydziału IV Departamentu IV MSW. Jerzy Szelmeczka został w niej wymieniony jako jeden z czterech księży mieszkających w Konwikcie KUL przy ul. Nowotki 7. Przy jego nazwisku odnotowano dodatkowo: „pracownik naukowy KUL. Pomaga on także przy spowiedzi w DA na KUL”.

Akta o sygn. IPN Lu 0144/5 (151/5).

Zapis dotyczący Jerzego Felicjana Szelmeczki znajduje się w prowadzonej w latach 1965-1989 ewidencji TEOK, przesyłanych przez Wydział „C” KW MO/WUSW Lublin do innych jednostek i województw. Pod poz. 81 (w ramach 1984 roku), z datą 26.11.1984 odnotowano tu, iż materiały TEOK-29359 dotyczące J. F. Szelmeczki przesłano do WUSW Poznań.

Akta o sygn. IPN Lu 0276/140 (265/140).

Dziennik korespondencyjny Wydziału IV KW MO Poznań za okres 06.07.1984 - 24.11.1984 oraz odnoszący się do niego Skorowidz imienny za 1984 rok. W Dzienniku, pod poz. 02891, z datą wpływu 13.10.1984, odnotowano otrzymanie pisma z Wydziału IV KW MO Lublin z dnia 04.10.1984, w sprawie „potwierdzenia zam[ieszkania].” Jerzego Szelmeczki w Poznaniu. Wpisano tu również fakt załatwienia sprawy przez Wydział IV KW MO Poznań, tj. przesłanie odpowiedzi 12.11.1984. Wpis informujący o zarejestrowaniu otrzymanej korespondencji dotyczącej J. Szelmeczki zawarto pod poz. 125 Skorowidza.

Akta o sygn. IPN Po 06/250, t. 13, 22 (327/5, 327/9).

Dziennik korespondencyjny Wydziału IV KW MO
Poznań za okres 24.11.1984 - 27.03.1985. oraz
Skorowidz imienny do dziennika korespondencyjnego
tego Wydziału za 1985 rok. W Dzienniku, pod poz.
0694, z datą wpływu 05.03.1985, odnotowano
otrzymanie korespondencji z Wydziału Paszportów
KW MO Poznań z dnia 25.02.1985, w sprawie „starań
o wyjazd” za granicę czynionych przez Jerzego
Szelmeczkę. Wpis informujący o wpływie tejże
korespondencji zawarto pod poz. 30 Skorowidza.

Akta o sygn. IPN Po 06/250, t. 19, 37 (327/10,
327/23).

Akta paszportowe Jerzego Szelmeczki (EAPO
17207), zawierające dokumentację z lat 1971-1988.
Oprócz jego „Podań-kwestionariuszy” o „wydanie
zezwolenia na wyjazd za granicę” znajdują się tu
m.in. dokumenty i wzmianki odnoszące się do ich
opiniowania przez Służbę Bezpieczeństwa i Urząd do
Spraw Wyznań, jak korespondencja prowadzona w
1971 i 1980 roku pomiędzy Wydziałem Paszportów
KW MO Poznań a tamtejszym Wydziałem IV oraz
Wydziałem do Spraw Wyznań Prezydium
Wojewódzkiej Rady Narodowej, a później WdSW
Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, które miały
„zająć stanowisko” w tej sprawie. Jerzy Szelmeczka
zamieszkiwał wówczas w Lublinie, gdzie był
pracownikiem naukowym i wykładowcą na KUL,
jednakże miejsce jego stałego zameldowania
znajdowało się w Poznaniu. Z kolei w 1978 zgoda na
wyjazd poprzedzona była wypożyczeniem jego akt
paszportowych przez Wydział IV KW MO Poznań.
Natomiast w 1985, mimo zaświadczenia Sekretariatu
Episkopatu Polski, wydanego Jerzemu Szelmeczce w
styczniu 1985, potwierdzającego naukowy cel jego
wyjazdu i zawierającego prośbę, aby „Władze
Paszportowe” wyraziły na to zgodę, zanim to
nastąpiło musiał on dodatkowo interweniować
pisemnie w marcu 1985. Dokumentacja wskazuje, że
zarówno Wydział IV KW MO, a potem WUSW
Poznań oraz jego lubelski odpowiednik, jak i Wydział
do Spraw Wyznań finalnie nie wnosiły jednak
zastrzeżeń do czasowych wyjazdów J. Szelmeczki za
granicę.

Akta o sygn. IPN Po 822/17207 (EAPO 17207), karta
PZ-4/1 z Kartoteki paszportowej Biura Paszportów
MSW.